

Namn och bygd 102. (2014)

Szerkesztő: SVANTE STRANDBERG. Kungl. Gustav Adolfs Akademien för Svensk Folkkultur, Uppsala. 301 lap

A svéd névtani szakfolyóirat újabb évfolyama a korábbiakhoz hasonló tartalmakkal és terjedelemben látott napvilágot. A folyóirat alapvetően svéd nyelvű írásokat tartalmaz, a nagyobb tanulmányokat azonban angol absztraktok kísérik.

A hosszabb tanulmányok többségét ezúttal is skandináv toponomasztikai (helynév-történeti, -etimológiai) tárgyú írások képezik. THORSTEN ANDERSSON a korai skandináv területi egységeket jelölő terminusok módszeres áttekintését nyújtja tanulmányában (5–40). A tárgyalt megnevezések az egykori társadalmi szerveződések különböző típusain alapulnak, s jelen vannak a skandináv helynévállományban, így több szempontból is figyelemre méltók. LENNART ELMEVIK a skandináv helynevekben előforduló *-stad* névrész egykori jelentésének kérdésével foglalkozik vitacikkében (41–49). MATS G. LARSSON és STAFFAN FRIDELL cikke az Uppland tartomány tengerparti területeire vonatkozó, középkori *Roden* név etimológiáját állítja figyelme középpontjába (51–68). A helynév 'evezős hely, hajózási útvonal' jelentésű lehetett, ez pedig összefügg a svédek elődeire vonatkozó finn *ruotsi* népnévvel, mely a *rusz* (s így az *orosz* stb.) megnevezések alapját is képezi. SVAVAR SIGMUNDSSON írása a nyugat-skandináviai helynevekben előforduló, 'ajtó' jelentésű *hurð* szóval foglalkozik, mely önmagában, illetve kétrészes nevek alkotórészeként is használatos volt (69–76). BENT JØRGENSEN a dán *stilund* szó, illetve helynévalkotó elem jelentését tárgyalja, mely egyfajta fafeldolgozási tevékenység helyszínéül szolgáló kisebb erdőséget jelölhetett (77–82). INGE SÆRHEIM az óészaki nyelvre jellemző, később azonban átalakult nyelvtani esetrendszer bizonyos helynévi emlékeit vizsgálja írásában (83–89). STAFFAN FRIDELL svéd helynév-etimológiai kérdésekkel foglalkozik írásában: a *Vissle myr* ~ *Vysse myr* területnévnek és rokonságának az etimológiájával, melyek a mocsaras talaj megnevezésével függhettek össze, továbbá két dél-svédországi településnév (*Adelöv*, *Almvik*) lehetséges eredetével (91–101). EVERT MELEFORS a *Rösten* tanya-*névről* értekezik, amellyel érvelve, hogy az nem a régóta ott álló, vörösre festett kő alapján, hanem még azt megelőzően, a vidékre jellemző vörös színű kőzet megnevezéséből keletkezhetett (103–121). MARIA VIDBERG Helsink-i utcaneveinek használatát tanulmányozta svéd nyelvi kontextusban (123–147). Ennek alapján arra hívja fel a figyelmet, hogy a névtani kontaktusok vizsgálatának jellemző kategóriáit a változatlanul átvett tulajdonnevek típusával is fontos kiegészíteni a kutatásban. KRISTINA BENGTTSSON a régi forrásokban különböző neveken említett egykori dán–svéd–norvég hármast határ helyét igyekszik azonosítani, a megtalált határkövek tanúságára is építve (149–165).

A folyóirat nagyobb tanulmányait követő írások négy, közelmúltban elhunyt kutatóra emlékeznek (167–186). Ezt követően az északi országok 2013. évi névkutatásáról szóló, részletes beszámoló olvasható, országonkénti bontásban (187–210), megemlítve a *Studia Anthroponymica Scandinavica* hasábjain megjelent (és folyóiratunkban is ismertetett: NÉ. 35. 2013: 320), a svédországi magyarok keresztnévhasználatáról szóló tanulmányt, STRASZER BOGLÁRKA írását is (206–207). Az idei folyóiratszámunkban tíz rövidebb tudományos

közlemény is olvasható, többségük skandináv helyneveket, névtípusokat, s általában helynévtani kérdéseket tárgyal (211–240).

A folyóirat számos, elsősorban az északi országok névkutatásának eredményeként megjelent – de nem feltétlenül csupán skandináv érdekeltségű – onomasztikai szakmunkát (konferenciakötetet, monográfiát, tanulmánygyűjteményt) ismertet (241–283). Az egyik Uppsalában megjelent, itt bemutatott tanulmánykötetben szerepel egy, Budapest belterületének névváltoztatásairól szóló tanulmány is (BJÖRN LUNDQVIST munkája, 267).

A folyóiratszámot ezúttal is a szerzők elérhetőségei (286), a szerkesztőségbe érkezett bel- és külföldi szakmunkák bibliográfiája (287–290), a rövidítések jegyzéke (291–292), valamint a folyóirat 2013–2014-es évfolyamainak helynévmutatója (293–301) zárja.

FARKAS TAMÁS

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Studia Anthroponymica Scandinavica 32. (2014)

Szerkesztők: KATHARINA LEIBRING – LENNART RYMAN. Swedish Science Press,
Uppsala. 240 lap

A folyóirat 32. évfolyama nyolc tanulmányt és tizenhárom recenziót tartalmaz, amelyek a névtan különböző területeinek aktuális, személynevekkel kapcsolatos kérdéseit mutatják be.

A kötetet WOLFGANG HAUBRICHS írása indítja (5–35). A szerző szerint a keletgermán nyelvek fonológiai, morfológiai és szókincsbeli rekonstrukciójához a személynevek szolgálnak a legfontosabb forrásként, mivel e nyelvekről igen kevés írásos emlék maradt fenn, eltekintve Wulfila gót nyelvű bibliafordításától.

LARS HELLBERG posztumusz tanulmánya az *Inge* és *Inga* becézőnévpár közti összefüggést mutatja be (37–58). Az *Inge* az *Ingemar* férfinév előtagjából, míg az *Inga* az *Ingegærdh* női névből jött létre. E személynevek helynevekben is előfordulnak Közép-Svédországban: *Ingeby*, *Ingeberga*, *Ingespjuta*.

MAGNUS KÄLLSTRÖM egy régi vita megoldásához kíván hozzájárulni (59–66). A rovasírással lejegyzett *Gunnvarr* számos rúnakövön szerepelt női névként, három esetben azonban férfi névviselőt feltételeznek mögötte. A szerző szerint azonban ezekből két rúna olvasata egészen más, így nem függenek össze az említett névvel, tehát mindössze egyetlen eset marad, amelyben a *Gunnvarr* férfinév lehet.

LENA PETERSON tanulmánya hasonló témában íródott: egy rúnakövön szereplő *þorgun* nevet vizsgálva igyekszik kimutatni viselőjének nemét (67–73). A tanulmány célja emellett olyan viking kori feliratok vizsgálata, amelyekben egy várt prepozíciót elhagynak. A tanulmány tíz olyan elhagyott prepozíciót fed fel, amelyek arra utalnak, hogy a *þorgun* egy női név illetén lejegyzése lehet.

MÄRIT FRÄNDÉN a svédországi finnek – mint a legnagyobb kisebbségi csoport – személynévadási szokásait mérte fel kérdőíves vizsgálattal (75–138). Az eredmények szerint az első keresztnév választásakor a szülők két fontos szempontot vesznek figyelembe: